

Regionpolitiskt inriktningsprogram
Sverigedemokraterna 2022

Innehåll

1. Inledning.....	5
2. Hälsa- och sjukvård.....	6
2.1. Patientens resa i vården – en tydlig vårdkedja.....	7
Den första kontakten.....	7
Rätt vård på rätt instans.....	8
Vårdval och vårdgaranti.....	9
Utökad geriatrisk kompetens.....	10
Efter behandlingen.....	10
2.2. Palliativ vård och vård i livets slutskede.....	11
2.3. Kompetensförsörjning och framtida behov.....	12
Personalförsörjning och utveckling.....	12
Stärkt möjlighet för vårdpersonal att påverka sin vardag.....	13
Trygghet.....	13
2.4. Psykisk ohälsa.....	14
Barn- och ungdomspsykiatri.....	15
Psykisk ohälsa hos äldre personer.....	16
Självordsprevention.....	17
2.5. Funktionsnedsättningar och funktionsvariationer.....	18
2.6. Tandvård.....	19
2.7. Förebyggande hälsovård.....	20
2.8. Forskning och nya läkemedel.....	21
Forskning.....	21
Nya läkemedel.....	22
2.9. Vården ska inte vara ett verktyg för segregation och diskriminering.....	22
3. Infrastruktur och kollektivtrafik.....	23
3.1. En tillgänglig och pålitlig kollektivtrafik.....	24
3.2. En trygg kollektivtrafik.....	25
3.3. Reklam i kollektivtrafiken.....	26
3.4. Kollektivtrafik, friluftsliv och turism.....	26
3.5. Infrastruktur och IT.....	26
4. Landsbygd, glesbygd och skärgård.....	27
4.1. Det regionala utvecklingsuppdraget.....	27
Ökat regionalt ansvar för utveckling av landsbygd, glesbygd och skärgård.....	27
4.2. Naturbruksgymnasium.....	28
5. Livsmedelsförsörjning, djur och natur.....	29
5.1. Krislager.....	30

5.2. Självförsörjningsgrad	30
6. Kultur	31
6.1. Prioriteringar	31
Villkor för bidrag	32
6.2. Kulturarvet	32
Det materiella kulturarvet	33
Det immateriella kulturarvet	34
Regional kulturarvsfond	35
6.3. Arkitektur och konst i offentliga miljöer.....	35
6.4. Natur, kultur och hälsa	36
6.5. Regional biblioteksverksamhet	36
6.6. Kultur för prioriterade målgrupper.....	37
7. Folkbildning	38

1. Inledning

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn. Vi betraktar oss som ett mittenalternativ och som ett tredje block i svensk politik. Vi kombinerar strävandet efter social och ekonomisk grundtrygghet med värdekonservativa idéer. Det övergripande målet med partiets verksamhet är att återskapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati, en stark inre solidaritet och sammanhållning.

Vi tar vår viktiga roll i svensk politik på största allvar och har för avsikt att på bästa sätt förvalta det förtroende som väljarna har gett oss. I regionerna samarbetar vi med det eller de partier som ger oss bäst förutsättningar att genomföra vår politik.

Sjukvården ska finnas där när människor behöver den. Den ska genomsyras av hög kvalitet och tillgänglighet samt att den enskilde alltid ska kunna lita på att få tillgång till bästa möjliga vård oavsett när eller var den behövs. För att nå målet om en sjukvård i världsklass måste tillgängligheten säkras, över hela landet och inom hela verksamheten. Det kräver att kompetensen nyttjas på ett optimalt sätt och det kräver att arbetsmiljön är hälsosam samt att det finns utrymme för vidareutveckling för personalen.

Regionerna bär ett stort ansvar för att hantera demografiska förändringar och skapa en hållbar tillväxt. De långsiktiga samhällsförändringarna kräver god planering och fortlöpande samverkan med många aktörer för att livets alla nödvändigheter finns tillgängliga i hela Sverige. Svenskar ska kunna lita på att landets infrastruktur utvecklas och underhålls effektivt. Vi lägger ingen ideologisk värdering i olika trafikslag och lösningar, utan ser pragmatiskt på utbyggnad, nyttjande och fördelning mellan transportsätten. Vi inser att olika lösningar behövs för olika situationer och att förutsättningarna skiljer sig stort mellan norr och söder, storstad och landsbygd.

Detta program drar upp de generella riktlinjerna för en sverigedemokratisk regionpolitik. Det är med utgångspunkt i dessa riktlinjer som partiets politiker runt om i landet, utifrån sina lokala förutsättningar, lägger fram sina fördjupade tankar och förslag kring hur deras respektive regioner bör styras och förvaltas.

Vad som dock är viktigt att poängtera är att en prioritering utifrån de lokala förutsättningarna förmodligen måste göras eftersom samtliga målsättningar sannolikt inte kan uppnås samtidigt. Sverigedemokraterna ägnar sig inte åt överbudspolitik, utan verkar för en ansvarstagande och långsiktigt hållbar ekonomisk politik som skapar stabilitet och tillväxt. När prioriteringar måste göras är det partiets uppfattning att det framför allt är kvaliteten och tillgängligheten inom sjukvården samt bevarandet av kulturarvet som bör värnas och sättas i fokus.

2. Hälso- och sjukvård

Den svenska hälso- och sjukvården ska erbjuda de senaste kunskaperna, beprövade och avancerade behandlingsmetoder, den senaste tekniken och väl fungerande *kostnadseffektiva* läkemedel. Allt detta behövs för att på bästa sätt kunna bota och lindra samt förebygga sjukdom och ohälsa. Det är av vikt att sjukvården kontinuerligt utvecklas, att såväl fysiska som psykiska sjukdomar behandlas samt att patienter får en kvalificerad vård i tid, inte efter att sjukdomstillståndet har förvärrats.

Patienter ska få rätt vård, i rätt tid, på rätt plats och efter sina särskilda behov. Det ska finnas en fast läkarkontakt i primärvården och en fast vårdkoordinator som organiserar sjukvården omkring patienten, istället för att låta patienten bollas runt i sjukvården.

Ett sjukvårdssystem i världsklass måste beakta att den största och tyngsta andelen besök i sjukvården utgörs av en mindre andel individer. Det handlar om kroniskt sjuka, multisjuka äldre individer med sällsynta diagnoser och andra komplexa vårdbehov som behöver genomföra många besök hos olika vårdgivare. Genom att anpassa sjukvårdssystemet för att fånga upp dessa patientgrupper frigörs tid, resurser och kapacitet för att korta vårdköerna, minska väntetiderna på akuten och i slutenvården samt säkerställa en attraktiv arbetsmiljö för personalen. I korthet så är inte lösningen på sjukvårdens problem alltid mer pengar, utan att lösa upp knutar, motverka flaskhalsar och öka samverkan kring patienten.

Den avgjort viktigaste frågan är ett förstatligande av svensk hälso- och sjukvård, vilket självfallet inte bara innebär en ny huvudman utan ett nytt system där profession, kompetens, sakkunskap och evidens prioriteras före kortsiktiga politiska majoritetsväxlingar, tillfälliga nyckler och ideologiskt känslomässigt fattade beslut.

Inför ett framtida förstatligande av hälso- och sjukvården bör möjligheterna till mer regionöverskridande vård, utveckling och kompetensförsörjning stärkas. Regioner ska inte behöva konkurrera med varandra utan samverka i syfte att effektivisera och optimalt nyttja gemensamma vårdresurser. Målet bör vara att verksamhetsmässigt sudda ut regiongränserna och bana väg för en ny vårdordning under en ny huvudman.

2.1. Patientens resa i vården – en tydlig vårdkedja

Den demografiska utvecklingen i Sverige samt årtionden av hög invandring har dramatiskt ökat vårdbehovet i hela landet. Parallellt med en ökad andel kroniskt multisjuka äldre behöver befintliga vårdstrukturer och vårdkedjor ses över.

Den första kontakten

Primärvården bör ha rollen som sjukvårdens nav, den mest centrala av alla delar för att få ett hälsoeffektivt och hållbart sjukvårdssystem. Organisation, ledarskap och tillräcklig resursfördelning utgör grunden för att ge primärvården möjligheten att fullgöra sitt uppdrag. För att detta ska kunna uppnås krävs att regionerna utformar ekonomiska avtalssystem med primärvården som möjliggör tillit under ansvar – utan detaljreglerade och politiska särkrav. Detta ger vårdprofessionen möjligheten att utveckla sjukvårdssystemet efter behov i samråd med patient.

Primärvården ska erbjuda kontinuitet genom att varje patient ska ha en fast namngiven läkarkontakt. Vårdcentralen ska därtill ha det koordinerande vårdansvaret för patienter med behov inom specialistvården. När patienten inte behöver eller inte kan komma till vården ska vården komma till patienten.

Sverigedemokraterna tror på ett stabilt primärvårdsutbud där vårdcentraler med flexibla öppettider samverkar med närsjukhus eller närvårdcentrum. I praktiken innebär denna samverkan en utvidgning och förstärkning av befintligt primärvårdsutbud. Inom närvårdscentrumerna ser vi gärna en utbyggnad av digifysiska vårdavdelningar och även avdelningar för utskrivningsklara patienter.

Digitala vårdtjänster kan vara ett positivt inslag för att öka tillgängligheten i primärvården. Däremot bör särskilda krav ställas att så att enbart medicinskt nödvändiga vårdbesök genomförs inom den digitala vården. Genom att koppla ihop den digitala vården med den fysiska vårdcentralen – och utforma avtal och ersättningsystem som kräver helhetsansvar för patienten – så hindras aktörer med ekonomiskt egenintresse att skapa kostnadskrävande besök på fel vårdnivå.

Slutligen bör större ekonomiska resurser tilldelas primärvården genom en högre uppräkningsfaktor för att möjliggöra ökad andel vård inom den nära sjukvården, där fokus bör ligga på högre kapiteringsgrad för att överlåta den egna verksamhetsstyrningen åt vårdcentralerna själva. Kapiteringen bygger dels på diagnosersättning, dels på socioekonomisk ersättning och är ett komplement till besökspengen. Fördelen är att det ska bli lättare att ge vård efter behov och att arbeta förebyggande.

Sverigedemokraterna vill:

- Stärka tillgängligheten genom att fler vårdcentraler erbjuder vård på kvällar och helger.
- Möjliggöra digitala vårdmöten med helhetsansvar för patienten genom avtal-/och ersättningskrav.
- Införa vårdbokningssystem som är enkelt att förstå och hantera för patienten.
- Etablera primärvårdsenheter med utökade öppettider nära sjukhusens akutmottagningar för att kunna möta de sökande som söker sig till fel vårdinstans.
- Öka den ekonomiska resursuppräkningsgraden för primärvården med fokus på ökad kapiteringsersättning.

Rätt vård på rätt instans

Vården som ges på sjukhus ska ta hänsyn till demografiska och geografiska förutsättningar, där avancerad vård bör koncentreras till särskilda sjukhus. Däremot ser vi med fördel på att öppen specialistvård, som vanligt förekommande behandlingar och operationer, ges vid ordinarie sjukhus eller utanför vid externa vårdinrättningar.

Många sköra äldre med hemtjänst tvingas idag att besöka akutmottagningarna för lättare vård och omsorgsbehov. En gemensam strategi bör tas fram mellan region och kommun där husläkarjourer eller särskilda korttidsboenden ges ett utvidgat uppdrag att samverka med akutvården och 1177 för att tillfälligt ge sköra äldre vård- och omsorg, som annars hade påkallat ett besök på akutmottagningen, genom direktintag. Därtill bör regioner sträva efter att utöka den avancerade sjukvården i hemmet för att avlasta slutenvårdsplatser på sjukhusen.

Vårdplatsbeläggningen och de problem som överbeläggning medför för personal har varit ett genomgående tema sedan 90-talet. Antalet vårdplatser fortsätter att minska, bland annat till följd av den rådande målsättningen att skifta från slutenvård till primärvård och öppenvård samt brist på sjuksköterskor. I jämförelse med andra OECD-länder ligger Sverige i botten sett till antalet slutenvårdsplatser per 1 000 invånare.

Uteblivna vårdbesök som inte avbokas leder till tidsspillan och kostnader för sjukvården. Medan personen i många fall har giltiga skäl eller lever under omständigheter som försvårar eller omöjliggör en avbokning finns det anledning att se över systemet med patientavgifter och förbättra bokningssystemen.

Patientens utredning, behandling och rehabilitering följer särskilda vårdkedjor som består av flera olika vårdgivare. Detta medför en risk att bristfällig eller otillräcklig vård på lägre nivåer leder till dyra behandlingar och onödigt lidande för patienten, som bollas runt i vårdsystemet. Exempelvis kan en otillgänglig vårdcentral eller okunnig hemtjänst leda till besök på akutmottagningen, som annars skulle ha undvikits. Vi vill därför utreda införandet av ett samverkansråd med en styrgrupp bestående av olika vårdverksamheter med öppen-/sluten specialistvård, primärvård och kommunal vård- och omsorg. Styrgruppen bör ges mandat att påverka beslut kring dagens vårdkedjor, organisera och övervaka kvalitetsmått för vårdflöden samt kunna föreslå nödvändiga förbättringsåtgärder till regionpolitiker.

Slutligen ska vård inte centraliseras i besparingssyfte. Om det ska ske ska det vara med eftertanke och med löfte om att bibehålla en trygghet lokalt.

Sverigedemokraterna vill:

- Införa samarbetsavtal mellan region och kommuner som möjliggör alternativa vårdformer till akutmottagningen för sköra äldre.
- Utveckla den avancerade sjukvården i hemmet för att avlasta slutenvården på sjukhusen.
- Förbättra tillgängligheten och korta väntetiderna inom akutsjukvården genom utvecklandet och införandet av nya arbetsmodeller som snabbspår samt förebyggande arbete riktat mot kroniskt sjuka och multisjuka äldre.
- Verka för att sjukhusens slutenvårdsavdelningar minimerar överbeläggningar och utlokaliseringar samt säkrar en god arbetsmiljö för personalen.
- Öka antalet IVA- och slutenvårdsplatser.
- Utveckla ett samverkansråd för effektivare vårdkedjor och avlastade akutsjukhus.
- Undvika vårdcentralisering i besparingssyfte.

- Stärka samverkan mellan mödravårdscentraler och förlossningsenheter/BB genom att sträva efter att ge födande kvinnan samma barnmorska under hela graviditeten.

Vårdval och vårdgaranti

Sverigedemokraterna lägger inget egenvärde i vem som driver sjukvården och låser oss inte till varken vänster- eller högerideologiska tillvägagångssätt. Vår ledstjärna är bästa möjliga vård per krona, oavsett om vården drivs i offentlig eller privat regi. Vi vill se en vård där de privata aktörer som är skattefinansierade ska vara jämställda med de offentliga aktörerna och där patienter har rätt att fritt välja vårdgivare inom både öppen- och slutenvård. De ska också ha rätt att undersökas inom vårdgarantins tidsfrist. Vid privata vårdalternativ bör regionerna noggrant följa upp vårdkedjorna för att säkerställa att krav på ett helhetsansvar över patientens tillfrisknande för vårdgivaren efterlevs.

Införandet av nya vårdval bör övervägas i samråd med patient- och professionsföreningar samt utifrån det rådande läget sett till kvalitet och tillgänglighet. Om en specialitet fungerar bra och är uppskattad av patienter och professionen bör regionerna vara varsamma med att ändra denna. Vårdval måste inneha helhetsansvar för att undvika fragmentiserade system där olika aktörer enbart ser till sin egen del utan samverkan kring patienten.

Vårdgarantin behöver efterlevas och om hemregionen inte klarar densamma ska hänvisning ske till en utomregional offentlig eller privat vårdgivare i Sverige. Om utomregional behandling inte kan erbjudas i Sverige ska vårdgivaren erbjuda patienten vård utomlands, utan extra kostnad. För att upprätthålla detta ska samverkansavtal upprättas mellan lika vårdgivare, offentliga och privata, svenska och utländska. Slutligen, när vård flyttar ut från de offentliga sjukhusen, förväntas privata vårdenheter delta inom utbildningsuppdraget av sjukvårdspersonal och enskilt eller tillsammans säkerställa att de uppfyller utbildningsuppdraget.

Sverigedemokraterna vill:

- Tillåta att privata och offentliga vårdaktörer förekommer samt genom uppföljning säkerställa att helhetsansvar för patientens tillfrisknande tas.
- Inrätta vårdgarantiserviceverksamheter som säkerställer att vårdgarantin kan efterlevas om inte den egna regionen eller sjukhuset kan leverera i tid.
- Sträva efter att privata vårdmottagningar ska delta i forskning samt i utbildning och vidareutveckling av vårdstudenter och sjukvårdspersonal.

Utökad geriatrisk kompetens

Den geriatriska sjukvården är specialiserad på akuta och kroniska sjukdomar som uppstår till följd av åldrande. Här ingår både medicinsk behandling och rehabilitering.

Befolkningsökningen i Sverige har varit snabb och gruppen 80 år och äldre väntas växa särskilt snabbt. Förutom att det är stora födelsekullar i åldersklassen bidrar den ökade livslängden till att gruppen växer. I samband med detta kommer även behovet av geriatrisk sjukvård öka, vilket regionerna behöver planera för. Mobila sjukvårdsteam har vidare visat sig vara ett bra verktyg för att minska antalet besök på akutmottagningen och vårdcentralen för de patienter som har vårdats av teamet.

Sverigedemokraterna vill:

- Upprätta en plan för att utöka geriatriska kompetenser.
- Sträva efter att minska överbeläggningen och utlokaliseringen av patienter på geriatriska avdelningar.
- Främja direktintag på geriatrisk mottagning genom snabbspår via ambulanser och akutmottagningen.
- Främja mobila närsjukvårdsteam för äldre.

Efter behandlingen

Efter behandlingen behöver patienten på ett säkert sätt komma hem och anpassa sig till sin hemmiljö, ofta med hjälp av hemtjänst. Särskild samverkan mellan kommun och region bör utformas för en god och säker hemgång för äldre och multisjuka patienter, för att undvika återinläggning på sjukhus. För geriatriska patienter föreligger i vissa fall ett behov av rehabilitering på korttidsboenden för att återfå muskelstyrka och förbereda sin fysik inför återgång till det egna hemmet.

Sverigedemokraterna vill:

- Främja trygg hemgång för äldre genom samverkan mellan kommuner och regioner.
- Möjliggöra för särskilda eftervårdsavdelningar, likt tillfälliga korttidsboenden, där sjuka äldre ges möjlighet till rehabilitering efter utskrivning från slutenvård, men innan återgång till hemmet med hemtjänst.
- Främja uppföljningssamtal med vårdcentral och samverkan mellan kommunala insatser och vårdcentralen.

2.2. Palliativ vård och vård i livets slutskede

Sverigedemokraterna anser att alla som har behov av palliativ vård i livets slutskede bör kunna få det av kompetent och välutbildad personal. Vården vid livets slut ska ges hög prioritet och präglas av värdighet, omtanke och respekt för patienten. Rätten till fullgod smärtbehandling bör vara en självklarhet, liksom psykologiskt, socialt och andligt eller existentiellt stöd för patienter och närstående.

Palliativ vård bör erbjudas varhelst patienten väljer att vårdas. I hemmet, på ett sjukhem, ett sjukhus eller ett hospis. Vården bör organiseras så att det blir naturligt för anhöriga att vara tillsammans med patienten den sista tiden. Därför är det viktigt med en väl utbyggd palliativ verksamhet i regionerna.

Att förlora ett barn är varje förälders mardröm. Vi vill ge alla drabbade familjer bästa möjliga stöd i denna extremt svåra situation i livet. Döende och svårt sjuka barn och unga bör erbjudas hospis med avancerad vård i livets slutskede i en hemliknande miljö. Ambitionen måste vara att fylla den sista tiden med liv, trygghet och stöd till både barnet, föräldrar och eventuella syskon efter behov.

Närstående till någon som är döende eller allvarligt sjuk behöver få stöd och omtanke för egen del. Annars är risken stor att den närstående i längden inte orkar med den psykiska belastning som omsorgen om den sjuke innebär. En annan stor risk är att närstående, som inte får tillräckligt stöd, får betydligt svårare att bearbeta sorgen efter dödsfallet och kanske till och med själva blir sjuka.

Sverigedemokraterna vill:

- Satsa på sjukhusanslutna palliativa team som gör det möjligt att vårda döende och svårt sjuka vuxna, ungdomar och barn i hemmet.
- Säkra tillgången till hospisplatser i hela landet för såväl vuxna som ungdomar och barn.
- Förbättra närståendestödet till de personer som har anhöriga inom den palliativa vården.
- Upprätta bindande överenskommelser mellan kommuner och regioner om en sammanhållen vårdkedja i den palliativa vården för barn och ungdomar.

2.3. Kompetensförsörjning och framtida behov

Personalförsörjning och utveckling

Hälso- och sjukvården har länge lidit brist på läkare, sjuksköterskor och undersköterskor men även på andra specialiserade medicinska yrkesgrupper. Ständig underbemanning leder till stress, utbrändhet, ogenomtänkta arbetsställningar och annat som kan resultera i arbetsskador.

Kravet på jämlik vård, oavsett var i landet man bor eller vilka förutsättningar man har, kan knappast uppfyllas om inte personalbehovet tryggas. Sjukvårdens bristande kompetensförsörjning utgör dessutom en nationell folkhälsorisk och bör också hanteras som en sådan, vilken kräver erforderliga, konkreta, övergripande och långsiktigt hållbara åtgärder. Detta genom att bland annat göra behovsanalyser och utarbeta utbildningsplaner.

Inom vården måste det finnas möjligheter och förutsättningar att genom fortbildning inte bara behålla sin kompetens, utan att också kunna säkerställa utveckling och fördjupning i samma takt som verksamhetsutveckling sker.

Att regionerna hyr in personal är i vissa fall oundvikligt, där ett stort och tillfälligt personalbehov har uppstått. Regionerna bör dock eftersträva att minska användningen av hyrpersonal genom att etablera regionala bemanningspooler och karensregler för personal som säger upp sig och vill återkomma i tjänst i form av hyrpersonal.

Inom hälso- och sjukvården bör all personalrekrytering baseras på yrkeskompetens. Det finns redan idag språkrav för alla legitimationsyrken, men för annan personal med patientkontakt och övrig servicepersonal saknas det. Regionerna bör här verka för att även dessa grupper omfattas av språkrav.

Utöver att personal bör tala god svenska bör de uppträda professionellt i sin yrkesroll och agera på föredömligt sätt. Diskriminering får under inga omständigheter förekomma. Det är viktigt att vårdpersonalens tid i första hand används till att arbeta nära patienten med det som den anställde är utbildad för.

För att bibehålla erfaren och kompetent personal bör varje region inrätta löneutvecklingsplaner med karriärtrappor för personalgrupper med lång anställningstid och erfarenhet. Det ska löna sig att arbeta länge inom den offentliga sjukvården och bidra till kollegors utveckling.

Sverigedemokraterna anser att det är viktigt att regionerna strävar efter att erbjuda deltidsanställda en utökning av sysselsättningsgraden. Likaså bör regionerna arbeta för att slopa de ofrivilliga delade turerna, inte minst inom omsorgsarbetet.

Sverigedemokraterna vill:

- Öka personaltätheten inom sjukvården.
- Utforma kompetensförsörjningsplaner som ligger till grund för ekonomiska satsningar på fler utbildade i bristyrken.
- Sträva efter att erbjuda heltidstjänster för ofrivilligt deltidsanställda samt verka för att slopa ofrivilliga delade turer.
- Säkerställa att personal inom hälso- och sjukvården talar god svenska.
- Förbättra arbetet med att tillvarata och synliggöra kompetensen och arbetsförmågan hos människor med funktionsnedsättning.
- Införa regionala bemanningspooler och sätta upp karensregler för personal som säger upp sig och vill återkomma i tjänst som hyrpersonal.
- Stärka personalens möjligheter till kompetens- och karriärutveckling.

- Erbjud utbildningsanställningar för dem som vill vidareutbilda sig till specialistsjuksköterska.

Stärkt möjlighet för vårdpersonal att påverka sin vardag

Många verksamheter har bättre förutsättningar att bedriva sin verksamhet utan politisk detaljstyrning. Sverigedemokraterna är positiva till att stärka vårdpersonalens inflytande över arbetsplatsen och arbetsinsatsen. Detta kan åstadkommas genom att möjliggöra tillitstyrning under ansvar, med fler granskningar/uppföljningar av vårdcentralers inrapportering och verksamhet som följd.

Innan regionen tar beslut om omorganisering av sin verksamhet är det viktigt att besluten förankras hos personalen. En lösning som kan tyckas se bra ut i teorin är kanske inte alls den bästa i verkligheten. Just därför är det av största vikt att diskutera organisationsförändringar med den berörda personalen som arbetar ute i verksamheten.

Sverigedemokraterna vill:

- Genomföra verksamhetsförändringar tillsammans med akademien och hälso-och vårdpersonal samt undvika professionella konsultbolag.
- Minska detaljstyrningen inom avtal med vårdenheter och sträva mot tillitstyrning under ansvar för vårdprofessionen.

Trygghet

Arbetsituationen på vissa akutmottagningar och vissa sena arbetspass är ofta otrugg. Regionerna måste i samverkan med de fackliga organisationerna säkerställa en trygg arbetsmiljö för personalen, exempelvis med hjälp av vakter då polisens resurser inte räcker till. Även digitala personlarm och kamerabevakning bör nyttjas i större utsträckning för att öka personalens trygghet.

Sverigedemokraterna vill:

- Anställa vakter i större utsträckning för att säkerställa tryggheten för personalen på utsatta arbetsplatser.
- Tillsätta regionala trygghetskommissioner för att utreda och bekämpa förekomsten av hot och våld mot vårdpersonal.
- Ge medarbetare tillgång till digitala personlarm och kamerabevakning.

2.4. Psykisk ohälsa

Sverigedemokraterna tar den ökade psykiska ohälsan i samhället på stort allvar. Psykisk ohälsa är en av vår tids största utmaningar och ett komplext samhällsproblem. Patienter och anhöriga ska känna trygghet i att de bemöts med respekt, att de hörs och att deras upplevelser tas på allvar, oavsett psykiskt tillstånd. Fler förebyggande insatser, effektivare behandlingsmetoder och ett bättre omhändertagande skulle innebära höjd livskvalitet för patienter och deras anhöriga, men också en stor samhällsbesparing.

De flesta patienter med någon form av psykisk ohälsa tas om hand inom primärvården. Därför är primärvårdens förutsättningar för snabba och kvalitativa insatser avgörande för en hälsa. Primärvården ska utgöra första linjens psykiatri med tillgång till specialutbildad hälso- och sjukvårdspersonal för att tidiga och förebyggande insatser ska kunna genomföras, som fångar upp patienter i riskzonen innan de tvingas uppsöka psykiatrin. Vid komplexa behov ska primärvården samverka med psykiatrin, men även med andra vårdgivare vid samsjuklighet hos patienten.

Psykisk ohälsa kan övergå i depression och tillfällig självmordsbenägenhet. I dessa fall behöver specialiserade vårdinsatser i hemmet, likt akutpsykiatriska ambulanser (PAM), införas som en del av vårdutbudet inom samtliga regioner.

En god psykisk hälsa uppnås genom samverkan med samhällsorganisationer. Vi ser positivt på att stärka samverkan och utöka det ekonomiska stödet till brukarorganisationer som arbetar aktivt mot alkohol-, spel- och narkotikaberoende. Därtill är även anhängigorganisationer, samt andra patientorganisationer, viktiga samarbetspartners för en bättre regional psykisk hälsa.

Den psykiatriska vården, från primärvård till psykiatri, bör även utgöra en lärande sjukvård där behandlingsmetoder omprövas. Forskning och utveckling bör integreras i vårdkedjan och aktiva insatser görs för att minska utskrivningen av psykofarmaka.

Repetitiv transkraniel magnetstimulering, rTMS, är en metod som återfinns i de nationella riktlinjerna för vård vid depression och ångestsyndrom. Metoden är tillämplig på patienter med medel- till svåra depressionsdiagnoser och har visat sig ge mindre bieffekter än ECT. Patienten behövs inte ens sövas ner. Sverigedemokraterna anser att rTMS är ett bra komplement och regionerna bör tillse att metoden används.

Den psykiska ohälsan hos äldre behöver uppmärksammas och prioriteras regionalt. Sjukdomsbilden är ofta annorlunda än hos yngre personer, eftersom multisjuklighet kan påverka förståelsen för äldres välmående. Ensamhet är en särskilt förekommande anledning till äldres försämrade psykiska hälsa. Därför bör regionerna arbeta aktivt med kommunerna och det regionala föreningslivet för att stärka möjligheterna till ett aktivt liv för äldre. Genom förebyggande hälsoinsatser ges äldre möjlighet att engagera sig i föreningslivet och känna att de har en meningsfull tillvaro.

Sverigedemokraterna vill:

- Stärka första linjens psykiatri hos primärvården.
- Förbättra samarbetet mellan primärvården och psykiatrin för att garantera att patienten får tillgång till adekvat behandling.
- Öka samverkan mellan regionerna och psykiatriska brukarföreningar.
- Främja införandet av rTMS.
- Införa akutpsykiatriska ambulanser.
- Samverka med kommuner och föreningslivet i syfte att motverka ensamhet bland äldre.

Barn- och ungdomspsykiatri

Psykisk ohälsa är ett allvarligt och växande problem bland barn och unga. Det kan handla om ångest, oro eller stress som tar sig uttryck i exempelvis depression, missbruk eller ätstörningar. Det är viktigt att det finns snabbt tillgänglig kompetens för barn med psykisk ohälsa, men även för barn i familjer som drabbas av psykisk ohälsa. För att möta det ökade behovet behövs en utveckling och förstärkning av barn- och ungdomspsykiatri (BUP).

Samtliga regioner behöver ta sitt ansvar, prioritera barn och unga som mår psykiskt dåligt och garantera att det finns tillgång till vårdplatser inom psykiatri för dem. Detta kan uppnås genom att säkra fler vårdplatser, stärka samverkan med primärvården för att ta hand om de mer komplexa patienterna samt utveckla arbetet med kompetensförsörjning i regionala personalprogram.

När barn eller ungdomar har behandlats inom barn- och ungdomspsykiatri försvåras ofta de uppföljande insatserna till följd av ett organisationsbyte när personen fyllt 18 år. Om ungdomar inte kommer vidare till vuxenpsykiatri, trots att behov finns, är det allvarligt. För att säkerställa att ungdomar får den vård de behöver och inte tappas bort mellan BUP och vuxenpsykiatri krävs det att överföring av kunskap och möjligheten att följa förloppet säkerställs.

Primärvården spelar en avgörande roll för att fånga upp unga som riskerar att utveckla psykisk ohälsa under studietiden. Därför bör primärvården, genom dess psykiatriska första linjens ansvar, samverka med den kommunala elevhälsovården. Genom att sammankoppla den kommunala elevhälsovården med den regionala primärvården och ungdomsmottagningarna minskar organisationsnivåerna vilket stärker samarbete inom vårdkedjan.

Sverigedemokraterna vill:

- Säkerställa att barn-och ungdomspsykiatri ges förutsättningar för att ta hand om de mest behövande patienterna.
- Stärka övergången mellan barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri.
- Avlasta barn-och ungdomspsykiatri, genom ett förstärkt första-linje-ansvar för psykiatrisk vård hos primärvårdcentralerna.
- Regionalisera driften av den kommunala elevhälsan på skolorna.

Psykisk ohälsa hos äldre personer

Åldrandet i sig innebär en ökad risk för både fysiska och psykiska sjukdomar. Depression är det vanligaste psykiska hälsoproblemet hos äldre och bedöms vara så omfattande att det kan benämnas som ett folkhälsoproblem. Mellan 300 och 400 äldre personer begår självmord årligen, vilket motsvarar cirka en fjärdedel av alla som begår självmord. Folkhälsoarbete riktat mot den äldre befolkningen är här viktigt ur många aspekter. Förebyggande insatser kan skjuta upp funktionsnedsättningar eller beroende, vilket förbättrar äldres välbefinnande och livskvalitet, men kan även minska kostnaderna för vård och omsorg på sikt.

Det kan vara positivt att pröva e-hälsa som komplement till övriga vårdformer för att hjälpa patienter med psykisk ohälsa. Exempel på e-hälsa kan vara e-kuratorer och e-psykologer som bistår med KBT-behandling via internet. Det är samtidigt viktigt att poängtera att e-hälsosatsningar inte får ersätta, utan endast komplettera, övriga vårdformer för denna patientgrupp.

Slutligen bör regionerna satsa på så kallade minnesmottagningar för att upptäcka demenssjukdomar i ett tidigare skede så att patienten får rätt behandling så tidigt som möjligt.

Sverigedemokraterna vill:

- Involvera civilsamhället och föreningslivet i syfte att motverka ensamhet bland äldre och påföljande depression.
- Verka för att pröva e-hälsa som komplement till övriga vårdformer för att och hjälpa patienter med psykisk ohälsa.
- Satsa på minnesmottagningar för att upptäcka demenssjukdomar i ett tidigare skede.

Självordsprevention

Omkring 15 000 personer försöker årligen att ta sitt liv och cirka 150 000 har allvarliga självmordstankar. Insatserna för att motverka förekomsten av självmord måste därför stå i proportion till det faktiska samhälls- och folkhälsoproblem som självmord innebär.

Vi vill se riktlinjer och arbetsmetoder som ska vara obligatoriska vid uppföljning av självmordsnära patienter. Uppföljningen ska innebära att varje patient får en adekvat och individanpassad efterföljande vård från och med utskrivningsdagen. Vi menar att uppföljning av självmordsnära patienter bör vara en självklar del i vårdprocessen. Hälso- och sjukvården kan motverka upprepade självmordsförsök om rätt behandlingsmetoder tillämpas vid rätt tillfälle. Därför ska hälso- och sjukvårdspersonal, som möter den här utsatta riskgruppen, arbeta utifrån tydliga riktlinjer och väl en väl utarbetad behandlingspraxis.

Självord är en tragedi som också drabbar de anhöriga. Därför är det viktigt att ge nödvändigt stöd till de efterlevande när självmord förekommit. Att förlora en närstående är alltid ett trauma. I det fall då personen i fråga själv valt att avsluta sitt liv är situationen i många fall chockerande för omgivningen. Regionerna bör därför utarbeta strukturer som skapar goda förutsättningar för olika former av anhörigstöd då en närstående har tagit sitt liv.

För att rikta starkt fokus och uppmärksamma arbetet med att motverka självmord bör varje region besluta om en nollvision för självmord. Varje nollvision bör följas av en regional handlingsplan för det samlade regionala arbetet med att motverka självmord. Detta är av hög prioritet då varje region har sina unika förutsättningar och behov som måste tas i beaktande.

Sverigedemokraterna vill:

- Säkerställa goda strukturer och arbetsmetoder inom hälso- och sjukvården för att kunna tillämpa en patientsäker uppföljning efter självmordsförsök.
- Verka för välfungerande strukturer för efterlevandestöd till anhöriga vid självmord.
- Anta en regional nollvision för självmord.
- Anta en regional handlingsplan för att motverka förekomsten av självmord.

2.5. Funktionsnedsättningar och funktionsvariationer

Alla människor lever under olika förutsättningar och har olika svårigheter som prövar dem i deras vardag. Det är vår åsikt att staten, regionerna och kommunerna har ett gemensamt ansvar att erbjuda metoder som gör olika funktionsnedsättningar och funktionsvariationer överkomliga.

För att personer med en funktionsnedsättning eller annan funktionsvariation ska kunna ta del av och påverka sjukvården krävs ett utvecklat brukarperspektiv. Här spelar brukar- och patientorganisationerna en viktig roll för att bevaka och föra fram de funktionsnedsattas intressen och krav. Samarbetet med dessa bör stärkas.

Vårdcentraler organiserade kring allmänmedicin saknar ofta tillräckliga kunskaper för att arbeta med individer med funktionsvariationer inom rörelse, hörsel, syn och neurologi. Sverigedemokraterna vill utöka kompetensen för LSS/habilitering inom vårdcentralerna med särskilt fokus på att utveckla kompetenscentra inom regionerna.

För personer som har nedsatt syn eller helt saknar synförmåga kan det vara svårt att orientera sig och att ta del av information. Dessa svårigheter är extra påtagliga i främmande miljöer och när de ska resa och ta sig till olika platser. Att kunna förflytta sig på ett tryggt och säkert sätt handlar om delaktighet i samhällslivet och bör därför anses vara en rättighet. Informationssystemen inom kollektivtrafiken bör därför göras mer tillgängliga för synskadade.

Färdtjänst ska vara en flexibel samhällsservice, så att personer med funktionsnedsättning kan arbeta, vara föräldrar och ha en meningsfull fritid. Utan möjligheter att förflytta sig smidigt till en rimlig kostnad går det inte att vara aktiv och delaktig i samhället.

De flesta kommuner och regioner reglerar idag antalet färdtjänstresor som en resenär får genomföra. Resenären blir beviljad ett visst begränsat antal resor, vilket gör att de tvingas välja och prioritera vilka aktiviteter de ska delta i och tvingas avstå från andra. Antalet beviljade resor styr indirekt hur individen lever sitt liv.

För ökad delaktighet, valfrihet och bättre livskvalitet vill vi se en färdtjänst med fritt antal resor – med möjlighet till kortare stopp under resan, upphämtning och avlämning vid annan plats än hemmet – samt att barn under 18 år alltid ska kunna vara medresenärer utan extra kostnad.

Sverigedemokraterna vill:

- Utveckla samverkan med brukarorganisationerna och öka deras inflytande.
- Stärka kompetensen om funktionsvariationer, habilitering och multisjuklighet hos vårdcentralerna.
- Förbättra tillgängligheten, servicen och säkerheten för synskadade inom kollektivtrafiken.
- Ha fritt antal resor med färdtjänst och att barn under 18 år alltid ska kunna vara medresenärer utan extra kostnad.

2.6. Tandvård

Sverigedemokraterna ser tandvården som en självklar del av välfärden och har som långsiktig ambition att den helt bör räknas in i den allmänna hälso- och sjukvården och ingå i högkostnadsskyddet. En god tandhälsa är grundläggande för en god hälsa som helhet och tänderna följer oss genom hela livet utan större möjligheter till självläkning av skador. Det finns även klara samband mellan dålig munhälsa och olika sjukdomar. Den som lider av tandlossning löper större risk att drabbas av hjärt- och kärlsjukdomar liksom av hjärnblödning och diabetes.

Det är viktigt att satsa på att arbeta förebyggande för att främja en god tandhälsa hos befolkningen. Kostnadsfri profylax, diagnosticering och behandling av parodontit kan ge såväl kostnadsbesparingar i flera delar av sjukvården som minskat mänskligt lidande för den drabbade.

En del mindre orter har litet patientunderlag och därmed stora svårigheter att rekrytera tandläkare. Detta medför svårigheter att upprätthålla en tandvård med god kvalitet. Genom att införa mobila tandvårdsenheter kan de en god kvalitet på tandvården, oavsett ortens storlek, fortsatt garanteras invånarna.

Många äldre och sjuka har svårt att ta sig till en tandvårdsklinik och för äldre med en demenssjukdom skapar resan till tandläkaren stor oro. Det leder ofta till att patienterna inte får den tandvård de behöver. Subventionerade patientavgifter för äldre är ett sätt att få fler äldre att gå till tandläkaren i god tid och hindra att en dålig tandhälsa förvärras. Mobila tandvårdsenheter innebär att Folktandvården kan komma till patienten i stället för tvärtom, vilket är särskilt viktigt för äldre.

Tandvårdsbehandlingar ska utföras i enlighet med vetenskapligt beprövad erfarenhet och enligt godkända behandlingsmetoder. Vi vill också att patienter ska få tillgång till alternativa behandlingsmetoder som är godkända.

Sverigedemokraterna vill:

- Förbättra informationen om vikten av god tandhälsa.
- Sträva mot kostnadsfri profylax, diagnosticering och behandling av parodontit.
- Sträva efter subventionerade patientavgifter för äldre, plus 65 år.
- Införa mobila tandvårdsenheter.
- Erbjuder alternativa lagningsmetoder som är godkända inom tandvården.

2.7. Förebyggande hälsovård

Ett effektivt sjukvårdssystem fokuserar på förebyggande sjukvård för att undvika samhällsekonomiskt dyra och individuellt påfrestande besök i slutenvården. Hälsa- och sjukvården måste därför riktas in på en god och stark folkhälsa, hög riskmedvetenhet och proaktiva undersökningar av den enskildes hälsotillstånd. Detta bör kompletteras med uppsökande verksamhet genom hälsosamtal för äldre samt utvecklad screening för att tidigt upptäcka livshotande och vanliga sjukdomar med få tidiga symptom.

Vi välkomnar initiativ till nya screeningprogram men vill poängtera att det endast bör ske då provsvarens säkerhet håller en mycket hög nivå. Detta både för att slippa en falsk säkerhet och för att undvika onödiga ingrepp till följd av falska positiva svar. Exempelvis bör regioner erbjuda kostnadsfria PSA-prov (prostata-specifikt antigenprov) för män och mammografi till kvinnor.

En grundförutsättning för god livskvalitet är god hälsa. Genom val av livsstil ansvarar individen i första hand själv för sin hälsa. Däremot bör utbildningsinsatser genomföras mot överdriven alkoholkonsumtion, tobak, droger, doping, oönskade graviditeter och sexuellt överförbara sjukdomar. Det är även av vikt att hälsoförebyggande insatser är individfokuserade, med koppling till den enskildes socioekonomi och levnadsstandard, framför gruppinsatser som utgår från bostadsort. Detta för att undvika diskriminerande vårdinsatser som överprioriterar utanförskapsområden.

Sverigedemokraterna vill se ett mer aktivt samarbete mellan skolhälsovården och regionerna när det gäller skolungdomars hälsa. En alltmer utbredd förekomst av ohälsosam övervikt kommer att innebära stora belastningar på sjukvården i framtiden.

Alla asylsökande erbjuds frivillig hälsokontroll. Regionerna bär ansvaret för att genomföra dessa på statens bekostnad. Tyvärr så är genomförandegraden oroväckande låg då mer än hälften av de asylsökande väljer att inte genomgå undersökningen. Därför är det viktigt att på lokal nivå arbeta för att öka antalet hälsokontroller.

Sverigedemokraterna vill:

- Prioritera uppsökande verksamhet genom hälsosamtal.
- Använda och utöka screeningprogram i mån av tillförlitliga metoder.
- Verka för att hälsofrämjande arbete utgår från vara individfokuserade istället för gruppfokuserade.
- Intensifiera arbetet mot överdriven alkoholkonsumtion, tobak, droger, oönskade graviditeter, aborter och sexuellt överförbara sjukdomar.
- Säkerställa att näringsrik och hälsosam kost serveras vid sjukhusen.
- Främja hälsoundersökningar av asylsökande på lokal nivå, exempelvis genom införandet av lokala riktlinjer.

2.8. Forskning och nya läkemedel

Forskning

För att uppnå en sjukvård i världsklass behövs en god förankring i den akademiska forskningen. Samarbete mellan universitetssjukhus, region-och länssjukhus samt vårdmottagningar är avgörande.

Det är oroande att länken mellan forskning och sjukvård på senare tid har försvagats. I stället för att utgöra ett akademiskt sjukvårdssystem, där forskningen bidrar till evidensbaserade metoder som skapar innovationer och förbättrade arbetssätt, så betraktas forskningsuppdraget alltmer som en börda i den regionstyrda vården.

Det saknas en fungerande infrastruktur för styrning av forskning inom sjukvården vilket leder till att den tid och de resurser som är nödvändiga inte skapas. De senaste årens vårdköer och pressade ekonomiska läge har lett till att regioner valt att prioritera sjukvårdsproduktion. De anställda har varken givits den tidsmässiga eller ekonomiska möjligheten till medicinsk klinisk forskning.

Vår vision är att hälso- och sjukvården ska utformas som ett akademiskt kretslopp, där varje vårdgivare, klinik och anställd känner delaktighet i att bidra till forskning som utvecklar mer effektiva arbetsmetoder, vilka i sin tur sparar pengar och räddar fler liv. Vi vill uppvärdera forskning om rutinsjukvård där kroniska sjukdomar, primärvård och åldrande bör finansieras i paritet med vårdproduktionskostnaderna inom regionerna. Samarbetet mellan universitetssjukhusen måste stärkas, men även specialistcentra bör inrättas som universitetssjukvårdsenhet/samlingspunkt för forskning inom den öppna vården, eller specialistvården som har flyttat ut från sjukhusen. I anknäytning till lokala specialistcentra och universitetssjukhusen bör regionen verka för att kunskapskluster växer fram med samverkan mellan sjukvården, akademien och det medicinska näringslivet. Slutligen bör regionerna prioritera möjligheten för anställda att forska genom kombinationstjänster samt löne- och karriärsutveckling som gynnar forskande.

Den pågående omställningen av hälso- och sjukvården i Sverige är nödvändig och nya metoder och system behöver utvecklas. Såväl klinisk forskning inom primärvård som övrig forskning behöver både utökas och stärkas för att kunna möta dagens och morgondagens behov. Denna typ av FoU-insatser sker i de flesta regioner varpå det bör införas regionöverskridande eller centrala samverkansformer i syfte att undvika parallella insatser i snarlika projekt.

Sverigedemokraterna vill:

- Verka för att forskning och utveckling samt vårdproduktion ska vara integrerade inom ett akademiskt sjukvårdssystem.
- Säkerställa att forskningsanslag proportionerligt finansierar kroniska sjukdomar, multisjuklighet och åldrande.
- Främja forskning inom regionala specialistcentra i den öppna vården och den icke-sjukhusbundna specialistvården.
- Främja kunskapscentra där akademi, vård och näringsliv samlas.
- Aktivt arbeta för att ge fler vårdanställda möjligheter till forskning genom kombinationstjänster samt riktade forskningsbidrag.
- Utveckla regionöverskridande eller centrala samarbetsformer eller plattformar gällande all forskning inom hälso- och sjukvård i syfte att koncentrera och effektivisera forskningsinsatser.

Nya läkemedel

Nya läkemedel lanseras fortlöpande på marknaden och inte sällan till mycket höga priser, vilket driver upp regionernas läkemedelskostnader samtidigt som de ofta saknar erforderlig evidens. För att hitta en balans bör regioner arbeta fortlöpande med så kallat ordnat införande, en process där nya läkemedel, metoder och riktlinjer, efter analys, prioritering och beslut, implementeras i sjukvården. Detta för att säkerställa att nya läkemedel och metoder skapar en verklig patientnytta genom förbättrad hälsorelaterad livskvalitet och ökad överlevnad, men också till en försvarbar kostnad.

Sverigedemokraterna vill:

- Utveckla implementeringen av nya läkemedel genom ordnat införande.

2.9. Vården ska inte vara ett verktyg för segregation och diskriminering

För att förbättra hälsostatusen för nyanlända invandrare med uppehållstillstånd krävs en vård som även bidrar till och förbättrar möjligheten till både snabbare och bättre integration. Vi ska därför undvika att erbjuda transkulturell eller så kallad kultursensitiv vård, eftersom inga studier finns som kan påvisa att en sådan skulle ge ett förbättrat medicinskt utfall. Inte heller bör vi ur ett integrationsperspektiv bedriva identitetspolitik genom att vidta åtgärder eller tillgodose särkrav baserade på kulturtillhörighet, utan efter medicinska behov.

Genom att tolkanvändningen idag är obegränsad och kostnadsfri så saknas det incitament för nyanlända att lära sig det svenska språket. Många bor och verkar i Sverige sedan många år samtidigt som de fortfarande använder sig av skattefinansierade tolkar. Sverigedemokraterna anser inte att det är rimligt att en individ erhåller kostnadsfria sociala insatser som språkutbildning, SFI och andra relaterade åtgärder under flertalet år men fortfarande inte kan göra sig förstådd på det svenska språket.

En tidsbegränsad möjlighet till tolk innebär att individer som behöver använda sig av tolk i sjukvården ska bekosta den själva, antingen som egenavgift eller tillägg till patientavgiften (för individer som använder tolk utöver sin egenavgift). Regionerna bör även verka för att minska kostnaderna för tolkar generellt genom att i så stor utsträckning som möjligt använda telefon- och videotolk i sjukvården.

Sverigedemokraterna vill:

- Inte ha medicinska riktlinjer utifrån transkulturellt perspektiv.
- Verka för att omskärelse av barn utan föreliggande medicinska skäl inte ska vara tillåtet och inte vara en del av regionens verksamhet.
- Verka för att telefon- och videotolkning är standardförfarandet inom sjukvården.
- Verka för att kostnaden för tolkar i så stor utsträckning som möjligt ska finansieras genom egenavgifter.

3. Infrastruktur och kollektivtrafik

Principen om att hela Sverige ska leva är mycket viktig för Sverigedemokraterna. För att bland annat kunna garantera medborgare i alla delar av landet en godtagbar nivå av samhällsservice och tillgänglighet till en rimlig kostnad måste stat, region och kommuner behålla ett betydande mått av inflytande över infrastruktur och kollektivtrafik.

Sverigedemokraternas inställning är att värna städernas unika särprägel genom att undvika onödig förtätning. Därför är vår utgångspunkt att kommuner och regioner bör arbeta för att bygga fler vägar till städernas ytterområden. Med bättre vägnät ökar incitamenten för byggföretagen att våga satsa på att bygga nya bostäder i ytterområdena. Likaså visar undersökningar att bristande kommunikationer är en av orsakerna till arbetslöshet inom vissa områden. Genom att minska avstånden mellan stadskärnan och ytterområden vill vi möjliggöra uppkomsten av nya marknads- och mötesplatser.

Regionernas organisation, infrastrukturens utformning och den fysiska miljön i allmänhet har en stor inverkan på medborgarnas trygghet, trivsel, hälsa och identitet. Miljöer som riskerar att skapa känslor av otrygghet, eller underlättar för brottslig verksamhet, bör därför motverkas och förändras.

Barn- och familjeperspektivet, liksom tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, bör vidare vara genomgående vid samhällsplanering för att stärka vår gemensamma välfärd.

Det är vår övertygelse att satsningar på tillgänglighet för funktionsnedsatta även kan ha positiva samhällsekonomiska effekter. En ökad tillgänglighet till transportsystemet för funktionsnedsatta leder exempelvis till ett minskat tryck på färdtjänsten, vilken annars är ett mycket personalkrävande och därmed kostsamt transportmedel.

3.1. En tillgänglig och pålitlig kollektivtrafik

Sverigedemokraterna vill ha en kollektivtrafik som alla kan nyttja. Oavsett var de bor, vilken ålder de har eller om de lever med funktionsnedsättning bör kollektivtrafiken fungera tillfredsställande för landets invånare. Tillgängligheten, tryggheten, punktligheten och komforten för passagerare är viktiga för att fler ska känna att kollektivtrafiken är ett alternativ till bilen. Att fler väljer bussen eller tåget framför bilen är naturligtvis av vikt för att minska föroreningarna och trängseln i framför allt städerna.

I balansen mellan att erbjuda goda transportsätt och hantera skattebetalarnas pengar på ett ansvarsfullt sätt är anropstyd närtrafik en bra metod. Anropsstyrda turer är som vanliga turer i en tidtabell, med skillnaden att de bara körs om någon beställt en resa i förväg.

För att upprätthålla en god kundservice och tydliggöra ansvar för resor som korsar regiongränser bör regionerna verka för att upprätthålla ett gott samarbete med närliggande regioner.

I valet mellan tättare avgångar respektive bättre kvalitet, ordning och tillförlitlighet inom den befintliga trafiken bör det sistnämnda prioriteras. Kostnaden är naturligtvis också en central faktor för att fler ska välja kollektivtrafiken. Biljettpriserna måste således subventioneras med skattemedel och självfinansieringsgraden för resenärerna får inte bli alltför hög.

Huruvida trafiken bör skötas av regionägda bolag eller läggas ut på entreprenad är en fråga som bör avgöras från fall till fall. Viktigast är att skattebetalarna och resenärerna får största möjliga kvalitet och nytta för pengarna och att verksamheten fungerar stabilt och långsiktigt.

Sverigedemokraterna vill:

- Införa anropstyd närtrafik till glesbygd där linjelagda turer saknas eller är få till antalet.
- Säkerställa ett gott samarbete i kollektivtrafiken med närliggande regioner.

3.2. En trygg kollektivtrafik

Tydliga mål och indikatorer behöver finnas för att trygghetsarbetet inom kollektivtrafiken ska utvecklas åt rätt håll. Sverigedemokraternas ambition är att alla ska känna sig trygga när de reser med kollektivtrafiken. Otrygghet i kollektivtrafiken ska inte vara en del av barn och ungas uppväxt i Sverige.

För att öka tryggheten vill vi införa trygghetsnummer för all regional kollektivtrafik. Ett nummer som har öppet dygnet runt, året runt, dit resenärer kan vända sig för att rapportera in bråk, skadegörelse eller andra oroligheter vid resan eller hållplatsen. Vidare bör samtliga regioner verka för att det finns handlingsplaner och ständigt pågående arbete för att motverka hot och våld i kollektivtrafiken, både ur personalens och resenärernas perspektiv. För personal kan det exempelvis ske genom att medarbetare i större utsträckning tilldelas personlarm.

Många medborgare väljer tyvärr bort kollektivtrafiken på kvällar, nätter och helger på grund av otrygghet. Sverigedemokraterna anser därför att kameraövervakning på bussar och tåg bör tillåtas och användas i högre utsträckning och att det bör finnas anställda vakter och servicepersonal i syfte att göra väntetiden och resandet tryggare.

Resenärer inom kollektivtrafiken, främst unga kvinnor, tvingas idag anpassa sina färdvägar för att inte riskera utsättas för hot, våld eller sexuella trakasserier. För att undvika långa otrygga promenader från hållplatsen vill Sverigedemokraterna se flexibla natt- och kvällstopp i större utsträckning. Detta innebär att resenären kan be busschauffören att stanna på platser som ligger nära adressen dit de ska.

I vår del av världen räcker det inte med en glaskur på tågplattformen för att hålla undan vind och kyla i väntan på bussen eller tåget. Det behövs fler uppvärmda väntehallar, åtminstone vid centrala knutpunkter och större stationer, så att fler bilister ska uppleva kollektivtrafiken som ett attraktivt pendlingsalternativ. Det måste alltid finnas beredskap så att åtgärder vid nyckfulla väderomslag kan genomföras, exempelvis snöplogning eller översvämningsbekämpning.

Sverigedemokraterna har länge varit tydliga med att det krävs åtgärder för att stoppa den hänsynslösa människohandel som följt i spåren av organiserat tiggeri. Tiggeriet inom kollektivtrafiken skapar en otrygghet och är ett störande moment för många resenärer.

Sverigedemokraterna vill:

- Införa ett trygghetsnummer för resande.
- Upprätta handlingsplaner för att motverka hot och våld i kollektivtrafiken.
- Använda kamerabevakning i större utsträckning i kollektivtrafiken.
- Använda flexibla natt- och kvällsstopp i större utsträckning för resenärernas trygghet.
- Förbättra komforten i kollektivtrafiken genom fler uppvärmda väntehallar vid centrala knutpunkter och stationer.
- Genomföra en översyn över kollektivtrafikens ordningsregler i syfte att begränsa möjligheterna till tiggeri.

3.3. Reklam i kollektivtrafiken

Sverigedemokraterna ser positivt på att reklam och annonsering aktivt används som inkomstkälla för kollektivtrafiken i syfte att dämpa belastningen på skattekollektivet. Hänsyn behöver tas till att förutsättningarna varierar mellan regionerna, men det är samtidigt viktigt att framgångsrika modeller för intäktsbringande reklam tillåts inspirera andra regioner. Även om Sverigedemokraterna överlag är positiva till reklam och annonsering i kollektivtrafiken ska skadlig reklam, exempelvis för kasinon, alkohol och cigaretter, begränsas eller förbjudas.

3.4. Kollektivtrafik, friluftsliv och turism

I syfte att få fler att åka kollektivt bör kollektivtrafiken satsa mer på evenemangsresor – antingen i egen regi eller genom privata aktörer som kan erbjuda sådan service. Med evenemangsresor avses tillfälligt inrättade linjer till speciella evenemang. Det kan handla om allt från populära turistattraktioner och stora marknader till sportevenemang.

Att både cyklar och bilar finns kvar utan åverkan när resenären återkommer från resan är en viktig serviceprestation som man kan förvänta sig. Låsta cykelparkeringar bör därför erbjudas i högre utsträckning än idag. Även möjligheter till utbyggda bilparkeringar i närheten till knutpunkter bör ses över för att göra kollektivtrafiken tillgänglig även för personer som bor långt ifrån tätorter.

3.5. Infrastruktur och IT

Eftersom olika IT-lösningar spelar en alltmer central roll i den offentliga förvaltningen är det Sverigedemokraternas mening att varje region också bör ha en egen IT-strategi. Centralt är att stor vikt fästs vid användarvänlighet, säkerhet, integritet, långsiktighet och kompatibilitet. Detta kan exempelvis ske genom ökat användande av så kallade öppna standarder, likväl som programvara med öppen källkod. Redan idag finns flera lyckade exempel på kommuner som helt eller delvis anammat båda dessa företeelser.

En exakt definition av begreppet "öppna standarder" saknas, men huvudsakligen åsyftas en standard som är öppen och fritt tillgänglig samt kan implementeras fritt utan restriktioner. En övergång till öppna standarder, likväl som till programvara med öppen källkod, kan således möjliggöra kostnadsbesparingar samtidigt som användaren blir mindre beroende av specifika leverantörer. Vid valet av standard bör regionen väga in möjligheten att för regionens invånare tillhandahålla allmänna handlingar i filformat som kan läsas utan att vara beroende av licenser som medför kostnader.

4. Landsbygd, glesbygd och skärgård

En verkligt levande landsbygd, glesbygd och skärgård kräver att livets alla nödvändigheter finns tillgängliga. Villkoren för svenska bönder är ofta svåra. Höga skatter på drivmedel och konkurrens från grannländer med lägre ambitioner vad gäller djurvälstånd hotar affärsmässigheten för många lantbruk.

Sverigedemokraterna är det parti som ser möjligheterna och potentialen bortom stads kärnorna. För oss handlar landsbygdspolitik i första hand om människorna som bor där, deras försörjning, tillgång till samhällsservice och framtidstro.

4.1. Det regionala utvecklingsuppdraget

2019 fick samtliga Sveriges regioner ett lagstadgat utvecklingsansvar. Sverigedemokraterna ser positivt på det regionala utvecklingsansvaret och vi anser att regionerna har en viktig roll i tillväxt- och utvecklingsarbetet i hela landet. Detta ansvar bör utvecklas och breddas till att omfatta fullt ansvar för landsbygdsutvecklingen. Innovation och företagande, attraktiva miljöer och tillgänglighet, kompetensförsörjning samt internationellt samarbete är viktiga områden att fokusera på i det regionala utvecklingsarbetet.

Regeringens politik påverkar i hög grad förutsättningarna för regional utveckling. Exempel på detta är särskilda skatter inom energiområdet som påverkar energiförsörjningen eller migrationspolitiken som bland annat leder till bostadsbrist och arbetslöshet på många håll. Medan regionerna inte har någon möjlighet att direkt påverka dessa frågor är det viktigt att lyfta kritik mot åtgärder som påverkar regionernas förutsättningar negativt, särskilt inom hälso- och sjukvård, kollektivtrafik samt regional utveckling.

Ökat regionalt ansvar för utveckling av landsbygd, glesbygd och skärgård

Medan regionerna bär det övergripande ansvaret för den regionala utvecklingen är det statliga inflytandet fortfarande stort inom exempelvis landsbygdens utveckling.

Tillväxtverket ansvarar för resurser och åtgärder som i stor utsträckning påverkar utvecklingen. Den otydliga ansvarsfördelningen försvårar för regionerna att utföra sitt uppdrag och kan därutöver ha en negativ påverkan på företagsetableringar och investeringar i regionerna. Sverigedemokraterna är av åsikten att regionerna bör ges fullt ansvar för regional utveckling av landsbygd, glesbygd och skärgård.

Det är viktigt att det finns tillgång till snabba transporter i ett land som präglas av just långa avstånd. En del i detta är att stärka den nödvändiga infrastrukturen för flygtrafik, däribland de icke-statliga regionala flygplatserna. Flygplatserna fyller en viktig funktion för försvaret, polisen, ambulansverksamheten samt för beredskap vid exempelvis skogsbränder. För att arbetet ska kunna bedrivas krävs personal och utrustning.

Sverige har omfattande kapacitetsbrist och investeringsbehov i de nationella kraftnäten och de regionala elnäten. Den bristfälliga kapaciteten innebär en otillräcklig energiförsörjning, vilken påverkar industrins förutsättningar och dess nyetablering, men även regionernas elektrifiering. Första steget i en säkrad energiförsörjning är en gemensam strategisk samsyn kring regionala, kommunala och nationella åtgärder. Därför bör varje region ha en övergripande regional energiförsörjningsstrategi, som en del av den regionala utvecklingsplanen (RUFs).

Sverigedemokraterna vill:

- Utöka det regionala ansvaret för utveckling av landsbygd, glesbygd och skärgård.
- Värna och stödja de regionala flygplatserna. Öka den statliga finansieringen.
- Anta en övergripande regional energiförsörjningsstrategi.

4.2. Naturbruksgymnasium

Naturbruksgymnasierna är en värdefull resurs för den regionala tillväxten. Utbildningen ser till att arbetsmarknaden får tillgång till kompetent yrkesfolk, men den knyter också an till de landsbygdsnära näringarna och vårt kulturarv och den landskapsbild som vi idag ser som vår. Utbildningen har alltså enligt vårt synsätt tre syften. Det första är givetvis det arbetsmarknadspolitiska, men utbildningen har också en miljöpolitisk och inte minst en kulturpolitisk relevans.

Utbildning är på så sätt också en länk mellan forntid, nutid och framtid. Att naturbruksgymnasierna sorterar under regionerna är en rest av en historisk ordning. Sverigedemokraterna ställer sig positiva till att det finns naturbruksgymnasium i regionerna, oavsett om det är en region, kommun eller privat intressent som är huvudman. En grundförutsättning vid eventuella överlåtelser måste dock vara att kvaliteten inom verksamheten bevaras eller stärks.

5. Livsmedelsförsörjning, djur och natur

Förvaltarens tanken är central för Sverigedemokraternas politik inom alla områden. Den handlar om att sträva efter att inte lämna över vår hembygd, vårt land, vår kontinent och vår planet i ett sämre skick till våra barn än vad de befann sig i när vi tog över ansvaret för dem av våra föräldrar. Förvaltarens tanken är särskilt vägledande inom just miljöområdet. Vi ser omsorgen om djuren som ett mått på hur utvecklat ett samhälle är och strävar efter ett samhälle där inga djur utsätts för onödigt lidande. Djur som befinner sig i människors ägo ska behandlas med respekt och i största möjliga utsträckning beredas möjlighet att få utlopp för sitt naturliga beteende.

Jämfört med många andra länder har Sverige en låg användning av antibiotika vad gäller både djur och människor. Detta beror till stor del på vår mer humana djurhållning där vi behandlar enskilda sjuka individer i stället för hela grupper av djur och att all antibiotika är receptbelagd.

Regionerna bör sträva efter att de måltider som serveras i deras egen regi ska följa svenska miljö- och djurskyddslagarna, vara antibiotikafria och i största möjligaste mån också vara när- eller lokalproducerade. Att gynna lokala/nära leverantörer av kött, ägg, mjölk, grönsaker och övriga produkter som används inom regionernas verksamheter ger många mervärden. Då följs svenska miljö- och djurskyddsregler, det blir korta transportvägar, antibiotikaanvändandet hålls nere och dessutom gynnas svenska företag och självförsörjningsgraden i landet höjs.

Regionerna bör vara ett föredöme när det gäller omsorgen om våra djur. Vid all upphandling bör det säkerställas att inga inköp görs av produkter som tagits fram genom att utsätta djur för onödigt lidande. Mat som serveras inom regionerna bör inte komma från djur som slaktats utan föregående bedövning. Generellt vill vi att livsmedel som anskaffas av regionerna, så långt det är praktiskt möjligt, ska vara producerade i enlighet med svenska miljö- och djurskyddsregler.

Det bör löna sig att upprätthålla de mervärden som finns i det svenska jordbruket, exempelvis starka miljö- och djurhållningsvillkor. Svenskt jordbruk bör kännetecknas av miljö- och djurhänsyn. Detta innebär dock ökade produktionskostnader, vilka producenterna måste få rimlig kompensation för. Livsmedel som serveras inom regionernas verksamheter bör därför i så hög utsträckning som möjligt vara närodlat och fri från transfetter och gifter.

Strövandet i en levande natur- och kulturmiljö erbjuder livskvalitet för många människor. Den totala frånvaron av stress och stadens puls ger välbefinnande och harmoni och är en viktig del i arbetet för en god folkhälsa. En god tillgång till välskötta vandringsleder, strövområden och andra naturmiljöer bör därför prioriteras. Ur ett rättviseperspektiv är det också viktigt att tillgänglighetsanpassa strövområdena för personer med funktionsnedsättning.

Vad gäller energi- och bränsleförbrukning bör regionerna ta största möjliga miljöhänsyn samtidigt som valen också måste vara ekonomiskt försvarbara. Även vid omhändertagandet av läkemedel som hanteras inom sjukvården bör regionerna aktivt arbeta för en hållbar hantering av läkemedel för att minimera deras miljöpåverkan.

Sverigedemokraterna vill:

- Välja bort produkter som framställts genom att utsätta djur för onödigt lidande, där det är möjligt.
- Prioritera svensk, närproducerad och ekologisk mat.

- Säkerställa att livsmedel som anskaffas är producerade i enlighet med svenska miljö- och djurskyddsregler, så långt det är praktiskt möjligt.
- Vad gäller energi- och bränsleförbrukning ta största möjliga miljöhänsyn samtidigt som valen också måste vara ekonomiskt försvarbara.
- Sträva efter att förbättra omhändertagandet av läkemedel i syfte att minimera mängden utsläpp av skadliga ämnen i naturen.

5.1. Krislager

Kriser och katastrofer drabbar ibland ett samhälle, en region, ett land eller en hel värld. Det kan exempelvis vara en stor olycka, utsläpp, bränder eller en pandemi. Sedan beredskapsförordningen upphävdes 2002 har Sverige succesivt nedmonterat lagren och landet har därmed en bristande beredskap vid händelse av en kris.

Eftersom det saknas lagkrav på att privata aktörer ska upprätthålla krislager bör regionerna stå rustade inför att en krissituation kan uppstå och hålla lager av skyddsutrustning, läkemedel och sjukvårdsmateriel. Dessa lager bör vara ett buffertlager där man använder materialet och kontinuerligt fyller på med nytt för att detta inte ska bli utdaterat och oanvändbart.

5.2. Självförsörjningsgrad

Att självförsörjningsgraden nationellt på framför allt kött och mjölk ligger på omkring 50 procent och sjunker är ytterst alarmerande ur många perspektiv: miljömässigt, ekonomiskt, djurskydds- och inte minst ur krisberedskapsperspektiv. Det är inte primärt en fråga för regionerna att själva stävja den uppkomna situationen, utan snarare en nationell- eller EU-angelägenhet. Däremot kan regionerna göra en viss del genom att i största möjligaste mån upphandla lokal-, när- eller svenskproducerat, vilket bidrar till att upprätthålla de mervärden som finns i det svenska jordbruket, exempelvis starka miljö- och djurhållningsvillkor.

6. Kultur

Regionernas verksamhet inom kulturområdet handlar till stor del om utdelning av olika former av bidrag till kulturinstitutioner, vilket innebär att prioriteringar alltid görs mellan olika institutioner och verksamheter. Sverigedemokraterna, liksom övriga partier, gör sina egna prioriteringar, vilket visar sig i viljan att ge mer bidrag till vissa kulturaktörer och mindre till andra, jämfört med vad andra partier vill.

Sverigedemokraterna värnar om ett fritt konst- och kulturliv. Att konsten och kulturen är fri är oerhört viktigt i ett demokratiskt samhälle och principen om armlängds avstånd är därmed central. Vi välkomnar alla former av kulturyttringar i samhället och vill på intet sätt förhindra någon att uttrycka sina åsikter eller att problematisera genom konst och kultur. Dock inser vi behovet av att prioritera och fördela skattemedlen i form av bidrag till det som gör mest samhällsnytta och är till glädje för så många som möjligt.

6.1. Prioriteringar

Inom kulturpolitik, precis som inom andra politiska områden, måste prioriteringar göras utifrån de mål som ska uppnås.

Regionerna bör sträva efter att kulturpolitiken har följande övergripande mål:

- Kulturen ska binda samman Sveriges och regionernas förflutna med såväl nutid som framtid.
- Kulturen ska förvalta Sveriges och regionernas historia och arv, främja gemenskap och trygga den lokala, regionala och nationella identiteten.
- Möjlighet till kulturupplevelser ska finnas för alla, i alla livets skeden, och kulturen ska ges möjlighet att spela stor roll för folkhälsan.
- Natur- och kulturvård ska knytas samman.
- Inom samhällsbyggnad ska kulturhistorisk hänsyn och kulturell planering vara självklara, integrerade delar.
- Det ska finnas god tillgång till kulturella utbildningar och kulturinstitutioner av hög kvalitet.
- Samtidskulturella uttryck ska i högsta möjliga mån sträva efter att vara oberoende från såväl kommersiella som offentliga intressen.

När bidrag ska fördelas mellan olika kulturella verksamheter är det för Sverigedemokraterna viktigt att kulturarvet prioriteras, både det materiella och det immateriella. Det är viktigt att ge bidrag även till andra former av konst och kultur, civilsamhälle och folkbildning, men det är vår mening att kulturarvet ska prioriteras av det offentliga då dess upphovsmän sällan är i livet och själva kan värna dess värden och bevarande. Inom samtidskonsten bör det vara ett gemensamt ansvar att sträva efter flera finansieringskällor där det offentliga, privata, stiftelser och näringsliv med flera bör uppmuntras att ta ett gemensamt ansvar. Detta ska ske parallellt med att samtidskonstens egna aktörer arbetar för en på sikt högre grad av självfinansiering, för att i högre utsträckning kunna stå på fler och egna ben.

Utöver att Sverigedemokraterna menar att kulturarvet ska prioriteras, ser vi också behov av att prioritera tillgången till konst och kultur för barn, äldre samt personer med funktionsnedsättning. För barn finns ett särskilt stort behov av satsningar för att främja läsning och läsförståelse. Det är också viktigt att barn får ta del av både det nationella, regionala och lokala kulturarvet för att få en känsla av sammanhang, gemenskap, trygghet och förståelse. För att möjliggöra det senare är det viktigt att ge stöd för pedagogisk verksamhet i olika former inom kulturarvsområdet. Det kan handla om att erbjuda barn

möjlighet att medverka i att gräva fram fynd ur marken inom pedagogiskt arbete eller att museipedagogik når skolor och skolklasser i högre utsträckning i form av museibesök vid skolor.

Vidare bör regionerna bejaka kulturens hälsofrämjande egenskaper, i synnerhet för sjuka och äldre, genom satsningar där kulturinslag i vården visat sig framgångsrik. Vi ser samtidigt ett behov av fortsatt forskning inom området kultur och hälsa.

Villkor för bidrag

Det är viktigt att de kulturinstitutioner som får bidrag från regionerna, civilsamhället och folkbildningen, bedriver verksamhet som präglas av demokratiska värderingar. Bidrag får aldrig gå till verksamheter som motverkar åsikts- och yttrandefrihet, som förnekar män och kvinnor samma värde och rättigheter eller som verkar radikaliserande och polariserande. Inte heller får bidrag komma aktörer till del som försvårar anpassning till det svenska samhället bland de som har utländsk bakgrund, som sprider hat eller som uppvisar sympatier för antidemokratiska och/eller våldsbejakande personer och rörelser. I de villkor som formuleras för bidrag bör detta framgå tydligt.

Bidragsgivning bör inte heller fördelas utifrån yttre ovidkommande kriterier såsom kön, etnicitet eller sexuell läggning eftersom den formen av bidragsgivning kan bidra till splittring i samhället.

6.2. Kulturarvet

Det är viktigt att främja kulturarvsvårdande insatser genom att ge stöd till både kontinuerliga verksamheter och tillfälliga projekt som lyfter fram det svenska, det regionala och det lokala kulturarvet. Genom att värna och lyfta fram gemensamma normer och värderingar, kollektiva minnen, gemensamma myter, högtider, traditioner, seder och bruk, kulturhistoriska miljöer samt föremål som vittnar om det som varit, kan den nationella, regionala och lokala identiteten både bevaras och stärkas och sammanhållningen i samhället kan öka. Kulturarvet kan lära oss mycket om oss själva, både som individer och som samhälle, om nutiden såväl som dåtiden.

Kulturarvet skiljer sig på ett avgörande sätt från samtidskulturen genom det faktum att de som en gång har skapat och burit de olika kulturyttringarna i de flesta fall är döda. Till skillnad från samtidskulturen kan äldre kulturyttringar alltså inte skyddas, spridas och levandegöras av sina skapare. Det gör enligt vår mening att samhällets ansvar för kulturarvet är viktigare än ansvaret för samtidskulturen.

I dagens samhälle, där många lever i segregation och alltför många som invandrat till Sverige inte anpassat sig till majoritetssamhället, är stödet till verksamheter som lyfter fram kulturarvet extra viktigt. För att kunna anpassa sig till den svenska kulturen måste man möta den, få kunskap om den, få förståelse för den och acceptera den. Detta omöjliggörs när kulturarvet inte lyfts fram och görs synligt i vardagen.

Det materiella kulturarvet

Regionmuseerna har en viktig roll att fylla när det gäller bevarandet av såväl den materiella som den immateriella delen av det regionala svenska kulturarvet. Det skattefinansierade stödet till dessa museer bör därför vara i den omfattning att det möjliggör upprätthållandet av en högkvalitativ basverksamhet – innefattande basutställningar, tillfälliga utställningar och pedagogisk verksamhet för barn – och en fortsatt vidareutveckling av verksamheten.

På både regional och kommunal nivå saknas ofta kunskap inom kulturmiljövård, vilket ibland leder till att historiskt värdefulla kulturmiljöer och artefakter förstörs vid samhällsbyggnation. För att undgå detta bör regionerna försäkra sig om att ha tillräcklig kompetens inom kulturmiljövård. Detta behövs givetvis för egen del men också som en tjänst till de kommuner som saknar egen kompetens gällande kulturmiljövård och som är i behov av rådgivning vid underhåll och upprustning av äldre byggnader och områden samt vid samhällsbyggnation i stort. Kulturmiljövården är av vikt även när det gäller skyddsvärda kyrkor, som efter att Svenska kyrkan sålt dem riskerar att förändras så att de förlorar sitt kulturhistoriska värde. I de fall skyddsvärda kyrkomiljöer ligger inom regionernas ansvarsområden eller omfattas av regionernas påverkansmöjligheter ska de tryggas och vårdas på bästa möjliga sätt.

Underhållet av våra fornminnen är eftersatt på många håll, vilket är ett problem både ur ett kulturarvsperspektiv och ur ett rättviseperspektiv. Det är oacceptabelt att fornminnen förstörs i brist på vård och att medborgare med funktionsnedsättning hindras från att ta del av centrala delar av vårt kulturarv på grund av att områdena kring våra fornminnen inte sköts och tillåts växa igen. Stat, region och kommuner måste samverka för att gemensamt höja sina ambitionsnivåer på detta område.

Förutom direkta insatser från ansvariga myndigheter bör även åtgärder vidtas för att försöka förmå fler medborgare att på frivillig basis engagera sig i omhändertagandet av kulturarvet. Projekt som går ut på att förmå skolor, föreningar, företag och enskilda att "adoptera ett fornminne" genom att åta sig ansvaret för att exempelvis röja sly och resa informationsskyltar bör därför utökas och stärkas.

Stora delar av det materiella kulturarvet ligger idag och samlar damm i institutionernas arkiv utan att vara till någon större glädje eller nytta för någon. Regionerna bör därför i samverkan med andra aktörer intensifiera arbetet med att hitta nya vägar för att tillgängliggöra dessa samlingar såväl fysiskt som digitalt.

I vissa regioner riskerar fornminnen och fynd från senare tid att inte kunna förvaltas och vårdas på lämpligt sätt på grund av att ansvaret för förvaltningen av samlingarna är oklart och tilldelningen av bidrag därmed blir otillräckligt. Regionerna hänvisar till ett statligt ansvar, medan staten menar att ansvaret ligger hos regioner eller kommuner eller bådadera. I dessa fall behövs ett tydliggörande av ansvarsfördelningen, vilket är regeringens ansvar.

Sverigedemokraterna vill:

- Förbättra underhållet av och tillgängligheten till våra fornminnen.
- Intensifiera kampen mot kulturarvsbrottsligheten på alla nivåer i samhället.
- Öka kulturmiljöhänsynen vid exploatering.
- Öppna upp för fler möjligheter till fria entréer.

Det immateriella kulturarvet

Bevarandet och levandegörandet av det immateriella kulturarvet är minst lika viktigt som bevarandet av det materiella. Regionerna bör i högre utsträckning än idag stärka och synliggöra nationella och regionala traditioner, högtider, seder och bruk genom att till exempel bidra till arrangemang av stora offentliga firanden, kulturarvsdagar, festivaler och liknande.

Stödet till föreningar och verksamheter som arbetar med att sprida och stärka äldre dialekter, danser, hantverkstraditioner, mattraditioner, musik, kunskaper om naturen, myter och folksagor med mera bör höjas. Viktigt är också att lyfta fram synskadades och dövas immateriella kulturarv, så att dessa gruppers kulturarv inte faller mellan stolarna eller blir styvmoderligt behandlat.

Sverigedemokraterna betraktar den klassiska västerländska konstmusiken och kulturen i form av bland annat opera, balett, symfoniorkestrar och teatrar som en viktig del av det bredare europeiska kulturarvet och den bredare europeiska identitet som vi anser oss vara en del av.

Det är därför vår mening att regioner tillsammans med stat och kommuner bör bidra till att skapa goda villkor för bevarandet och vidareutvecklandet av en kvalitativ scenkonst. För att stärka och upprätthålla scenkonstens och den klassiska kulturens kvalitet bör bland annat tillgången till utbildningar av hög kvalitet säkerställas. Därutöver måste det upprättas ett regelverk för arbetsmiljö, kompetensutveckling och pensionsvillkor som är anpassat till scenkonstarbetarnas särskilda situation.

Det faktum att scenkonsten till väldigt hög grad är skattefinansierad tillsammans med det faktum att den primärt lockar en relativt högt utbildad och höglönad publik utgör ett problem ur fördelningspolitisk synvinkel. I praktiken är situationen idag sådan att lågavlönades arbete beskattas för att finansiera de höglönades och högt utbildades kulturkonsumtion. För att komma tillrätta med detta problem måste ansträngningarna för att bredda publikbasen fortsätta. Ett viktigt led i detta arbete är satsningar på en mer traditionell repertoar med fler föreställningar på det svenska språket, samt digitala arrangemang och skolföreställningar.

Vi anser att regionala operahus generellt sett bör undantas skyldigheten att beställa nyskriven svensk opera, till förmån för ett tydligt statligt ansvar för detta. Vi ser dock gärna att man satsar på översättning till svenska av verk som tidigare inte funnits på vårt språk. Ett villkor för regionernas bidrag till scenkonsten bör vara att man prioriterar uppträden för regionernas egna invånare. Utlandsturnéer kommer endast i begränsad utsträckning regionernas invånare till del och bör därför kraftigt reduceras till förmån för exempelvis fler skolkonserter i den egna regionen. Fler skolkonserter kan skapa ett större intresse hos svensk ungdom för den klassiska kulturen.

Mycket talar för att ovanstående insatser är steg i rätt riktning. Samtidigt bör vi vara medvetna om att de inte kommer att ha tillräckligt stark effekt för att uppnå de önskade målen. Vi ser därför ett stort värde i att inspireras av våra nordiska grannländer och exempelvis inte dra oss för att sträva efter en modell med fler finansieringskällor till kulturlivet. Det skulle ha flera positiva effekter. En kombination av offentlig finansiering, bidrag från stiftelser och donationer och sponsring från näringslivet och civilsamhället skulle dels ge kulturinstitutioner och enskilda aktörer fler ben att stå på, dels avlasta regionerna i det finansiella ansvaret. I tillägg ser vi det samtidigt som högst sannolikt att kravet på ökad självfinansiering inom scenkonsten framöver måste skärpas. I vilken utsträckning ser olika ut från region till region och kommer också att vara beroende på möjligheten till fler finansieringskällor.

Sverigedemokraterna är öppna för att åtminstone diskutera en framtida förändring av den nuvarande prioriteringsordningen. Ambitionen är att starka välutrustade scenkonstinstitutioner med teknikanpassade lokaler bör finnas i varje landsända. En satsning på ett antal starka nationella och regionala scenkonstinstitutioner med ett tydligt uppdrag att turnera mer i landet skulle kunna frigöra stora resurser till andra prioriterade områden i kulturlivet, samtidigt som medborgarnas tillgång till högkvalitativ klassisk kultur inte allvarligt skulle försämrats. Det skulle även kunna frigöra resurser till andra regionala ansvarsområden, såsom regional utveckling, vård och kollektivtrafik samt bevarandet av det folkliga kulturarvet.

Sverigedemokraterna vill:

- Prioritera det immateriella kulturarvet.
- Stärka och synliggöra regionala traditioner, högtider, seder och bruk i större utsträckning.
- Säkerställa att ökade anslag till kulturarvsbevarande föreningar primärt sker i form av ökat basverksamhetsstöd.
- Skärpa kraven på scenkonsten om att nå en bredare publik och att höja sin självfinansieringsgrad.

Regional kulturarvsfond

I de fall regionernas stödstruktur och villkor för stöd, samt fördelning av bidrag, missgynnar värnandet och framhävandet av kulturarvet, bör en regional kulturarvsfond inrättas. Privata aktörer, organisationer, föreningar och i undantagsfall även kommuner ska kunna beviljas medel från fonden som ett stöd för såväl kontinuerliga som tillfälliga insatser som värnar och lyfter fram det svenska, det regionala och/eller det lokala kulturarvet, såväl det materiella som det immateriella.

6.3. Arkitektur och konst i offentliga miljöer

Befolkningens generella preferenser kring utformningen av gemensamma offentliga miljöer ska klargöras och tas större hänsyn till. Hur preferenserna ser ut bör prägla arkitekturen och den offentliga miljön, inklusive den konst som miljön utsmyckas med. Genom att vid både ny- och ombyggnation öka allmänhetens direkta inflytande över offentliga miljöers utformning undviks beslut färgade av enskilda politiska beslutsfattare eller kommersiella aktörers subjektiva bedömningar. I stället behöver vi finna vägar att utforma den offentliga miljön som tar hänsyn till samtliga berörda. Boende och de som vistas i miljön ska inte alltid behöva skicka in tidskrävande överklaganden kring berörd detaljplan eller motsvarande. Hur regionens medborgare kan ges ett större inflytande över utformningen av de offentliga miljöer som de vistas i bör därför utredas. Möjligen skulle införandet av ett demokratiskt valt råd i varje region vara ett sätt att öka inflytandet.

Gällande enprocentsregeln bör den ses som en riktlinje med syfte att leda till ökad estetisk hållbarhet och försköning i offentliga miljöer, snarare än som en regel. Detta kan uppnås genom att regionerna tar fram tydliga direktiv för hur enprocentsregeln ska tillämpas i praktiken, med målsättningen att uppnå ökad estetisk hållbarhet.

6.4. Natur, kultur och hälsa

Den psykiska ohälsan ökar och allt fler söker vård inom psykiatri som en följd av det. Från psykiatri kommer signaler om att situationen på sikt kan komma att bli ohållbar då alltför många söker vård för psykisk ohälsa. Samtidigt visar forskning att konst och kultur inom vård och omsorg kan ha väldigt goda effekter på hälsan, inte minst den psykiska hälsan. Genom förebyggande och tidiga insatser i form av konst och kultur i vård och omsorg kan ohälsan minska och hindra att vården blir överbelastad samtidigt som många som lider av sjukdom eller har en funktionsvariation kan få en förbättrad livskvalitet.

Kultur har en viktig roll att spela både i det förebyggande folkhälsoarbetet och inom ramen för sjukvård och omsorg. För att området ska kunna utvecklas regionalt måste det samtidigt finnas grundläggande uppdrag och mandat för att personal inom vård och omsorg ska kunna arbeta med frågorna. Det behövs ökad och strukturerad samverkan mellan sektorsområden, plattformar för kunskapsutbyte och långsiktighet i arbetet. Såväl hälso- och sjukvården, omsorgen och kultursektorn behöver mer kunskap och kompetensutveckling kring metoder och modeller. Aktuell forskning och evidens behöver spridas, och utbildningar inom vård och omsorg bör inbegripa utbildning inom området kultur och hälsa.

En del i att sträva efter en god folkhälsa är att uppmuntra till vistelse i naturen. Att uppleva naturen och att vara fysiskt aktiv bidrar till en god hälsa, utgör en meningsfull fritidsaktivitet och ökar medvetenheten om och förståelsen för det kulturarv som är relaterat till vår svenska natur. Regionerna bör därför i samverkan med länsstyrelser och berörda kommuner värna om vandringsleder, naturreservat och andra naturområden som erbjuder möjlighet till naturupplevelser och uppmuntra till vistelse i naturen.

Friluftorganisationerna bör ges ökat stöd då de erbjuder meningsfulla fritidsaktiviteter. Det friluftsliv de erbjuder har betydelse för turismen, för folkhälsan, för förståelsen för kultur- och naturvård samt är en resurs i regional utveckling.

6.5. Regional biblioteksverksamhet

Den regionala biblioteksverksamheten bör fokusera på främst två saker: att stödja barns läsförståelse och språkutveckling samt att stödja den pågående digitaliseringen, både genom att göra mer litteratur tillgänglig digitalt och genom att fler kan hantera de digitala verktyg som står till förfogande.

På senare år har biblioteken kommit att utmanas av stök och våld och blivit alltmer av samlingspunkter för olika former av aktiviteter, ofta högljudda sådana. I den mån det ligger inom regionernas påverkansmöjligheter bör den studiero och tystnadskultur som länge varit kännetecknande för biblioteken i största möjliga utsträckning värnas. Biblioteken ska tryggas som oaser för studiero och litterär förkovran.

Samlingspunkter där medborgarna kan träffas för olika aktiviteter måste givetvis finnas men lika självklart är det att inte tumma på bibliotekens betydelse som fysiska rum där man ska kunna söka information och fokusera på inläring och i tysthet kunna njuta av en bra bok.

6.6. Kultur för prioriterade målgrupper

Läsförståelsen och dess betydelse för individen i dagens och morgondagens kunskapssamhälle kan knappast överskattas. Den som inte äger språket kommer sannolikt ha ytterst begränsade möjligheter att göra karriär eller att delta i den demokratiska processen. Sverige har haft en lång och stolt tradition på området men resultaten på senare år med allt sämre läsförståelse hos framför allt barn och unga är mycket oroande. Att den primära förklaringen till försämrade läsförståelse bland barn och unga stavas oansvarig invandringspolitik och segregering av mångkulturalism finns det gott om vetenskapliga och empiriska belägg för. För att på allvar komma tillrätta med problemet krävs alltså djupgående strukturella förändringar. Tills sådana förändringar genomförs måste dock åtgärder till inom ramen för skolan och barnkulturen för att motverka att problemen förvärras. Verksamheter och projekt som syftar till att främja intresset för – och kunskapen om – läsande och litteratur bland barn och unga bör således stå i centrum för landstingens prioriteringar inom barnkulturen.

Sedan 2007 har vårt grannland Norge ett särskilt riktat stöd, *Kulturelle spaserstokken*, som fördelar bidrag till kulturverksamhet inom äldreområdet. Målen med denna satsning är att sörja för högkvalitativ konst och kulturförmedling till äldre, ge förutsättningar för ett utökat samarbete mellan kulturen och vård- och omsorgssektorn samt säkerställa att ett brett kulturutbud finns tillgängligt för äldre i deras vardag. Sverigedemokraterna anser att en liknande verksamhet bör finnas på såväl nationell som regional nivå i Sverige.

Den moderna forskningen har visat att kulturkonsumtion och kulturutövning kan ha en stor inverkan på människors välmående och hälsa. Kulturen har därför en viktig roll att spela både i det förebyggande folkhälsoarbetet och inom ramen för sjukvården. Regionerna bör bejaka kulturens hälsofrämjande egenskaper genom att premiera fortsatt forskning och utveckling på området samt genom konkreta verksamheter i stil med Kultur på recept, vilket innebär att sjukvården ordinerar kulturella aktiviteter i hälsosyfte.

Sverigedemokraterna vill:

- Prioritera identitetsskapande barnkultur, som genomsyras av respekt för det nationella och regionala kulturarvet, i synnerhet i form av läsfrämjande insatser.
- Bejaka kulturens hälsofrämjande egenskaper, i synnerhet för sjuka och äldre, genom att premiera fortsatt forskning och utveckling på området samt i form av konkreta verksamheter.

7. Folkbildning

Sverigedemokraterna ser i grunden positivt på den folkbildningstradition som finns i vårt land. Idén om en bildningsverksamhet förankrad i ett folkligt engagemang är stärkande för såväl samhällets kunskapsutveckling som gemenskap. Partiet ser dock med oro på hur folkbildningens och folkhögskolornas verksamhet på många håll i landet har utvecklats i en alltmer politiserad riktning där kunskaper och färdigheter får stå tillbaka till förmån för åsiktsstyrning i en inte sällan tveksamt demokratisk anda.

Vi ser det därför som ytterst viktigt att regionerna, i den mån de bidrar till folkbildningens och folkhögskolornas verksamheter, har skarpa krav på uppföljning och granskning för att säkerställa att utbildningarna fyller ett samhällsnyttigt syfte och att det sker på ett sätt som är förenligt med svenska demokratiska värderingar.

Den nordiska och svenska folkbildningens rötter kan sökas i 1800-talets Danmark och i den tidens nationalistiska och socialkonservativa strävanden efter en stärkt medborgaranda och nationell gemenskap. Under sina tidiga år hade folkbildningen en avgörande betydelse för de mindre bemedlades chanser att nå bildning och personlig utveckling, vilket i sin tur var en viktig grund för den fortsatta demokratiseringsprocessen. Som ett komplement till det offentliga utbildningsalternativ och som en väg till social gemenskap och spridare av lusten att lära har folkbildningen även idag en viktig roll i vårt samhälle. Därför är det också fullt rimligt att samhället via skattemedel ger ett visst stöd till folkbildningen.

Det är samtidigt fullt rimligt att mottagare av statsbidrag uppfyller vissa minimikrav på kvalitet och samhällsnyttigt innehåll. Allt annat är att visa bristande respekt för demokratin och skattebetalarnas pengar. Vi oroas därför av den bristande kontroll som på många håll uppvisats och än mer av att vissa verksamheter inom folkbildningens ram, till exempel det återkommande direkta och indirekta stödet till vänsterextrema grupperingar, står i direkt strid med en konstruktiv samhällsutveckling och grundläggande demokratiska principer.

Att detaljreglera den skattefinansierade delen av folkbildningen tror vi skulle vara negativt för dess utveckling. Att i viss utsträckning skärpa kvalitetskraven och förtydliga direktiven om vilka typer av verksamheter som ska kunna få statligt stöd ser vi dock som nödvändigt.

En viktig princip för all skattefinansierad utbildning bör vara att den ska sträva efter största möjliga objektivitet, saklighet och allsidighet. Verksamhet med inslag av stark, ensidig politisk eller religiös påverkan bör således inte kunna uppbära statligt stöd inom ramen för folkbildningen.

Centralt i Sverigedemokraternas politik är att skattemedel bör användas för att stärka vårt lands interna sammanhållning och nationella gemenskap, inte för att stödja samhällssplitrade projekt eller idéer som leder till motsättningar och utanförskap. Mot bakgrund av detta bör allt offentligt stöd till mångkulturella verksamheter, även inom ramen för folkbildningen, dras in. Med begreppet mångkulturell avses i första hand sådana verksamheter som syftar till att bejaka och förstärka kulturella, religiösa och identitetsmässiga skillnader mellan Sveriges invånare baserat på deras etniska bakgrund.

Sverigedemokraterna anser att huvudansvaret för bidragen till folkbildningen bör vila på staten och kommunerna. Under förutsättning att den ekonomiska situationen tillåter och grundläggande kvalitetskrav är uppfyllda bör dock även regioner kunna bidra till finansieringen. Om prioriteringar måste göras bör stödet till utbildningar som kan anses främja regional tillväxt och bevarandet av kulturarvet premieras.

Sverigedemokraterna vill:

- Endast ge skattefinansierat stöd till folkbildningen under förutsättning att verksamheten präglas av fungerande kontroller, saklighet och allsidighet samt inte bidrar till segregation eller samhällssplittring.
- Premiera utbildningar som kan anses främja regional tillväxt och bevarandet av kulturarvet.